

ERDÉLYI GAZDA

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET

KÖZLÖNYE.

Bizottsági felügyelet alatt szerkesztik:

TIMÁR KÁROLY és SZABÓ SÁMUEL.

Az előfizetési díjak
bérmentesen
a gazdasági egyesület titkári
hivatalához,
a lapot illető küldemények
a szerkesztőséghez
(Kálmonostortéza 57 sz.)
czímzendők.

MEGJELEN
minden hónap közepén
és végén
legalább 1 iven.

Előfizetési díj:
1869. ápril—decemberre:
Egyleti tagoknak 1 fr. —
Nem tagoknak . 1 „ 60.

Felügyelő bizottság: Paget János elnök; Berde Áron, b. Huszár Sándor, Kócsi Károly, Mina János,
Nagy Ferencz, Szentgyörgyi József.

Erdélyi gazdasági egyesület.

III.

Az Erdélyi gazdasági egyesület igazgató választmánya f. évi április 5-én tartott ülésében következő ügyek tárgyalattak:

1) Olvastatott a főméltóságú földmivelés ipar- és kereskedelemügyi M. K. minisztériumnak idei márczius 8-ikáról ⁴¹²⁹/₂₉₅ szám alatt kelt leirata, melyben a gyümölcsfa tenyésztés minél tágasabb körben terjesztésének és emelésének érdekében felhívja a gazdasági egyesületet, hogy a kerületben lévő fa iskolák ügyét az illető szakosztálynak különös figyelmébe ajánlván, egyetértve a megyék hatóságaival: azokat mielőbb kellő virágzásba hozni igyekezzék, s a hazai gyümölcsészet jövedelmezővé tétele tekintetéből utasítsa a kertészeti szakosztályt, hogy ezen fontos kérdést a rendelkezésére álló szakértők bévonásával — tüzetesen tárgyalván, az országszerte létező kopár téreknek czélszerű béültetése eszközzésére a vidéken leghálásabban tenyésző, legnemesebb, s ekként a terjesztésre teljesen méltó gyümölcsfajokat, lehető legkisebb számra szorítva, állítsa össze, s ezen összeállítást mielőbb terjeszse fel. — Ezen rendelet értelmében utasítatott a kertészeti szakosztály kimerítő munkát és vélemény előterjesztésére.

2) A N. Szebeni cs. k. katonai intézőség (intendanz) azon megtalálása folytán, miszerint a hadseregnek szükség esetében leendő ellátása érdekében összeállítandó statisztikai kimutatások készítése tekintetéből, azon a nemzetgazdaság körébe tartozó, s részint összegyűjtött, részint összegyűjtendő adatokat, melyekből ez országrésznek erre vonatkozó képességét megítélni lehessen, mielőbb közölje: az irt hivatal értesített határozatott, hogy miután gazdasági egyesületünk fő feladata első sorban a mező-gazdaság emelése, s eddigi munkásságát csak ezen irányban igyekezett kifejteni: a kívánt statisztikai adatokkal nem bír; reményli azonban, hogy a főméltóságú földmivelés- ipar- és kereskedelemügyi M. K. minisztérium által czélba vett vidéki statisztikai közegek felállításával, ez ügyre is kiterjesztheti figyelmét, mikor is a bogyűjtött adatokat közölni kész leendő.

3) Az első magyar gyapjú-mosó és bizományi rész-

vény-társulat igazgató választmánya értesítvén gazdasági egyesületünket, hogy gyapjú mosó gyárát folyó évi márczius hó végén megnyitandja, és azzal gyapjú bizományi, előlegezési és nyilvános gyapjú árverezési üzletet kapcsolt össze: felkéri a választmányt, hogy befolyása által ezen közhasznú intézetet gyámolítsa. — Ennek folytán határozatott, hogy ezen intézet ajánltassék a gazda közönség figyelmébe, s egyzersmind annak igazgatósága kéressék fel, hogy az intézet alapszabályait megtekintés és ismertetés tekintetéből egyesületünknek küldje meg, s tudassa, hogy közönséges hazai gyapjút elfogad-e bizományba.

Ezen határozat értelmében ide iktatjuk a gyapjú-mosó gyár ismertetését.

E gyár a belga gyárak mintája szerint gőzerőre, naponta 200—300 mázsa gyapjú mosására van bérendezve. Elfogad 10 mázsától felfelé bár mily mennyiségű mosatlan vagy usztatás által mosott gyapjút megtisztításra. A gyárilag mosott gyapjú nem tépetik szét.

Minden gyapjú, tulajdonosaik szerint, elkülönítve mosatik. A mosás díj a mennyiséghez képes 2 frttól 3 frtig lesz a mosatlan gyapjú mázsájától megállapítva. A gyapjú-mosó gyárral össze lesz kötve, a gyapjú bizományi üzlet, ezzel pedig az előlegezési és nyilvános gyapjú árverezési üzlet, melyek szerint, a mosatás tekintetéből átadott gyapjú készletekre lehető legnagyobb előlegeket ad a társulat csekély kamat-fizetés mellett, s végre a gyapjú tulajdonos által meghatározandó ár és feltételek alapján, a gyapjunak árverés útján eladását eszközli.

4) A Küküllő megyei gazdasági egyesület által f. évi április 28-ra rendezett termény és állat kiállítás tervrajza olvastatván, köteletségévé tétetett titkárnak, hogy az egyesületünk köztelkén termelt fű és gabona nemekből, megfelelő mennyiségnek, ezen tárlatra küldése iránt intézkedjék. Ezen tárggyal kapcsolatosan azon ohajtását fejezte ki igazgató választmány, vajha ezen megyei gazdasági egyesület mint rokon társulat, egyesületünkkel kezdet fogva igyekeznék a közös czél elérésére. — Végre átirat határozatott, melyben megkérendő az egyesület, hogy alapszabályait egyesületünknek, megismerés és ismertetés tekintetéből, küldje meg.

5. A köztelken egy csemege szőlőfajokból rendezendő új tábla kiválasztása, s egyéb tavaszi munkálatok elintézésére Tisza László, Nagy Ferencz, Vélics Károly, Ladányi Sándor és a titkár személyökben bizottság küldetett ki.

6. A köztelek számára vett 4000 drb. körtve vadoncz ára 40 frtokban kifizetésre utalványoztatott.

7. Az egyesület által eddig kiadatni szokott évlapok az „Erdélyi Gazda“ megjelenése után megszüntetendők lévén, hogy egyesületünknek a közel multbani működése a jellelül összekötve s ismertetve legyen tagtársaink előtt: megbízott titkár, hogy az évlapokat a lefolyt évre a folyó év febr. 17-én tartott közgyűlésig bészárólag, állítsa össze.

8. Kolozsvári kereskedő Szentjánosi Ferencz egyleti részvényes tagnak jelentetvén bé, kedves tudásul vétetett.

9. Gazdasági egyesületünk közlönyének szerkesztősége jelentvén, hogy az „Erdélyi Gazda“ nyomtatásával a lapbizottság jóváhagyása mellett a róm. kath. lyceum nyomdája bízott meg, s a nyomtatási költségek a bényújtott kimutatás szerint, az előleges költségvetésben feltett menynyiségnél mérsékeltebbek: a tett intézkedések jóváhagyása mellett, annak az eddigi megállapodás szerint leendő pontos kiadására utasittatik.

10. Olvastatik egyesületi pénztárnok Dr. ifj. Hintz Györgynek az egylet pénztáráról f. évi márczius havára beadott jelentése, mely szerint:

a.) áthozatal volt készpénzben márcziusra 413 f. 63. kr.

b.) ehhez fizetett gr. Bethlen Géza alap.

kam. 1869-re 6 f. 30 kr.

ehhez fizetett ifj. Betegh Sándor a. k.

1865—1869-ig 17 f. 50 kr.

„ „ Betegh Kelemen alapítványi
tőke törlesztés fejében egy drb. név-
értékű urbéri papirban 105 f. — kr.

„ „ Mózsza Ferencz részvénydíj

1868-ra 5 f. — kr.

„ „ Jankó Vincze r. d. 1869-re 5 f. — kr.

„ „ Csizsér János r. d. 1865—66-ra 10 f. — kr.

c.) Köztelki jövedelem e hónapban 473 f. 43 kr.

Összes bevétel 1035 f. 86 kr.

Kiadások:

Titkári fizetés január—márcziusra 3 óra 300 f. — kr.

A kertész fizetése márcziusra 33 „ 33 „

Kertészlegények fizetése márcziusra 44 „ — „

Köztelki munkára 77 „ 40 „

Postai költség ez évben 9 „ 28 „

Áttétel az urbéri papirok csomagába egy
drb. névértékű urbéri papirban 105 „ — „

Átvitel készpénzben a jövő hónapra 466 „ 85 „

Összesen 1035 „ 86 „

11. A f. évi febr. 17-én tartott közgyűlési határozat értelmében az átdolgozott alapszabályok végmegállítása tekintetéből f. év április 17-re közgyűlés összehívása határoztatott.

12. Indítvány folytán felkérített egyesületi tagtárs br. Bornemisza János ö nmlga, hogy a gr. Bánfi Miklós által hozatandó „Nordton“-féle csökútnak, egyesületünk küldöttsége jelenlétében, itt Kolozsvárt leendő megpróbálását eszközölje.

Timár Károly, titkár.

Hivatalos intézkedések.

Dohány-bévaltási árak 1869-re *).

Szivarboriték, szár nélkül: I. osztályu mázsája 22 frt; II. oszt. 18 frt; III. oszt. 16 frt.

Közönséges levelek, szár nélkül: válogatott 12 frt; I. oszt. 10 frt; II. oszt. 7 frt. 50 kr; III. oszt. 4 frt; kacs 3 frt. 50 kr; csomózatlan levelek 2 ft. 50 kr.

Kapadohány, szár nélkül: I. oszt. 10 ft. 50 kr; II. oszt. 8 ft; III. oszt. 4 ft; kacs 3 ft. 50 kr; csomózatlan 2 ft. 50 kr.

Finomkerti levelek, szár nélkül: válogatott 19 ft; I. oszt. 16 ft; II. o. 11 ft. 50 kr; III. o. 7 f. 50 kr; kacs 3 ft. 50 kr; csomózatlan 2 ft. 50 kr.

Középfinomkerti, szár nélkül: válogatott 14 frt; I. oszt. 11 ft. 50 kr; II. o. 11 ft; III. o. 7 ft; kacs 3 ft. 50 kr; csomózatlan 2 ft. 50 kr; Száras leveleknél a szár súlyát megbecsülik s anynyit az árból levonnak.

Legfinomabb válogatott pipadohány: mázsája 14 frt.

A Mezőség egyik kincse.

Istennek hála! van hát bércezes Erdélyünkben is egy gazdasági szakközlöny, melyben a mezei gazda, szőlő és gyümölcstermelő elmondhatja, megvitathatja a helyi érdekeire vonatkozó észméket. Nem azt akarom ezzel mondani, hogy fővárosi szakközlönyeink s derék szakembereink e részben eddigelő mit sem tettek. Fáradtak buzgón, szívesen, mindnyájan; de meg kell valanunk, hogy az eszmecserék most itt, majd amott, s z a k a d o z v a f o l y t a k, gyakran kiegészítetlenül, átvitetlenül maradtak, vagy elmosódtak az időben; s végre is alig van gazdaságunknak bár egy ága, melyben sajátos égaljunkra, talajunkra alapított, határozott nézetek fejlettek volna ki. Jól tudom én, hogy bizony e szaklap sem fog egyszerre mindent nyélbe üt ni; de azt hiszem, hogy mint úttörő bizonyosan nyomot jelel s hagy maga után. Hiszem, ha nem is egyszerre, de lassanként megvitattjuk, hogy bajaink, elmaradásunk okait megismerve, egybevetve: a 80—100 holdas, sőt még kisebb gazda sem lesz kénytelen nélkülözések közt, szomorkodva nézni évenként apadó, soványodó földjét; remélem, rendre tán mi is eljutunk oda, a hol előkészület, okszerű gazdaság mellett egy-egy külföldi kis birtokos áll, ki 30—40 holdjáról, sorsához képest, maga is tisztességesen él s ügyes gyermekeket képes nevelni.

Jólétünknek egyik gazdag forrása rendre bizonyosan bortermeletünk lesz s e tekintetben a Mezőség halmai, hegyei, valóságos kincset rejtnek magukban.

A mi a talajt illeti az egész Mezőség a harmad képlet (tertiar formatio) ideje alatt egészen tenger

*) Csak Erdélyt illető részét közöljük.

alatt feküdt s így jó vastagon megrakodott a víz által rétegezett különféle kövek hasznos málladékaival. Sárgás, sok helyt fehéres, márgás agyagja, kék palája (trachyt tuff) több helyen jó fekete földdel vegyülve sok káli sót s így a szőlőtermelésre nélkülözhetlen anyagot — a mint több helyen meggyőződtem — nagy mennyiségben tartalmaz. Az égalj kívánni valót alig hagy hátra. Tudjuk, hogy a Mezőség a töröküzének — pedig az is meleg égalji s késői növény — a legtöbb esetben kedvező. Ezzel még ugyan mindent nem mondtunk; de sokat bizonyosan. Élő erősségek azonban a már régóta beépített szőlőtők, melyeknek zamatos, tüzes, majd kellemes vékony borát több helyről izlelhettük. Egyszer az a szerencse ért, hogy a Szilágyság egyik jó bortermő vidékéről érkezett bakator szőlőt ugyancsak az nap a Mezőségről jöttel hasonlíthattam össze. A mezőségi az elsőt sötét piros, csaknem feketés színével, teljes értségével, cukrosságával meszehagyta maga után.

S mit mondjak a Mezőség halmai, hegyei fekvéséről? Válogatni lehet csaknem mindenütt, és pedig nagy számban, az egészen délkeletre hajló, mindenfelől védett katlanokban. Oly kedvezők e katlanok a szőlőre, hogy — nagyítás nélkül — ha nem volnának e jó talajból s kedvező égalj alatt: tán össze kelene hordani azokat! Én legalább azt hiszem, hogy ez a sok tekintetben még szűz, izmos talaj kincse lesz egyszer gondolkozó gazdáinknak.

Ez mind szép dolog! amugy az asztal mellett, papirosan; de hol vegyük a pénzt? s ha az még valahogy kiszorulna is, honnan teremtsük a kellő képességű munkást? veti ellen az aggódó mezőségi gazda. A nincs, a lehetetlen természetesen döntő felelet; de a hol bármi csekély fölösleg vagy megtakarított összeg van; nagy kár azt a Mezőségen bár kis darabonként, szőlő ültetvényekre nem fordítani, kiválasztván a most kopasz, idővel arany nedvet termő jó fekvésű oldalokat.

Új és jó munkások előteremtésére nézve, részemről a Bedőházy barátom praxisához hajlanék. Azt ugyan mindnyájan jól tudjuk, hogy a szőlőmives ember minden fajta munkás közt legbüszkébb arra, a mit tud s abból kifolyólag legkonokabb. A mit a fiú apjától látott, attól hajszálnyira sem kíván eltérni; nadragos embernek meg plane szemébe nevet a tanításért. Nem esoda! Honnan tudja ő azt, hogy minden javítás, kezdés: utazások, buvárkodások eredménye s hogy legregibb őse magát a szőlőültetést is valamely tapasztalatokat gyűjtött, meszszebb látó hazafiától tanulta? Így értette meg ezt Bedőházy is; de azért megpróbálta a veszszösi magyar, oláh és szász szőlőmivesteket rendre, saját mivelési módszeréhez édesgetni. Nem si-

került! Kapta magát, s szerzett szőlőmunkához nem értő vidékről munkásokat, s azokat kezéhez szoktatta kedve szerint. Nagyobbacska ültetvénynyel rendelkező gazda úgy hiszem haszonnal követhetné a leirt példát; kisebb gazdák együtt összeállhatnának, megszerezvén mindnyájan a kellő előleges ismereteket.

Cikkem tartalma mellett szól bizonyára épülőben levő vasútunk is. Bő importra s abból kifolyólag jólétre, kényelemre csak akkor számíthatunk ha tárgybőségünk nagy az exportra. Már pedig a nagy be és kivitel alapja egy forgalmas vasútnak. Nálunk erdélyieknel a fősúly a kivitelnél régebben a marhatenyésztésre esett; ez akkor sem volt elég, ma meg éppen csökkent. Gabonatermelésünk eddigelő úgy áll, hogy örvendhetünk a legtöbb esetben ha a lakosság belfogyasztását kenyérben és szeszben fedezi. Új cikkekre kell hát fordítunk figyelmünket s addig is míg vasútunkat állandó kiviteli táppal terhelhetnők: össze kell szednünk minden eladhatót; mert ismétlem: bőven bevinnic sak oda lehet, honnan kifelé is bőven visznek. Igyekeznünk kell, hogy a bérczeink közt elrobogó vasút minden kigondolható export tárgyunkat bár a kezdeményezésnél találja. Egyik cikkünk — mint jelzém is — bortermelésünk lesz. S igyekeznünk kell anynyival is inkább, hogy a vasút — kivált nálunk magyaroknál — mindig magával hozza a vállalkozót is, ki pénzével minden jövedelmezhető tercskét azonnal meghódít. Az a sok, mezőségi, kopasz halom gyakran csak névleg most a tulajdonosé s elég eset van rá, hogy azokért még ma restelve fizeti az adót a szegény mezőségi gazda. Akkor lesznek azok igazán mieink s valósággal becses tulajdonunk, ha verejtékkel beültetett oldalairól magunk s maradékaink szedik az aranyló fürtöket és szűrik a zamatos nedvet. Pedig — mint érintém — a Mezőség erre hivatta van. Csak egy kis tehetség, a karat és szorgalom (a gazdaság három nagy hatalmassága) kell arra, hogy kopasz halmaink ott is nyájas szőlőkkel legyenek borítva, melyekhez a szükséges karót az ültetvényekkel szembe a hegy tulsó oldalára védfalul is vetett ákáczerdő adhatná.

De mezőségi útainkat sem szabad a számításból kifelednünk. Azok a palából hányt vagy éppen semmiféle utak nem visznek minket a vasúthoz; azok nem utak. Az illető megyék bizonynyal módját fogják találni, hogy valahára könnyű forgalmat biztosító jó mellékútjai készüljenek. Jó mellékutak nélkül a Mezőség gazdag évben zsirjában fulladhatna meg; mert kivált esős ősszel, sáros télen most csak léghajóval lenne járható. Sietni kell hát mellékútainkkal is, hogy a berobogó vasút minden tekintetben örömmel várt vendégünk legyen!

Kócsi Károly.

Egy kis veréb historia.

Folytatom a mint ígértem.

Éjszak-Amérika tengerparti városaiban New-Yorktól Washingtonig, nyáron át, a sétatérek fái rendszeren úgy néztek ki, mint nálunk az erdők télen; temérdek hernyó, különösen araszló, nyüzsgött rajtok, melyek az Ailanthus kivételével mindenféle fa levelét lerágták. Gyermek, sétalók kerültek a fákat; sokan lakhelyeik közeléből minden diszfát kivágtak, csak hogy a hernyóktól szabaduljanak. A baj évről-évre terjedt; ekkor jöttek arra a gondolatra, hogy európai verebet vitessenek; meg is tették a New-Yorkiak 1864-ben. (A legelső 3 pár európai verebet Portland városnak egyik kertjében 1852 nyarán bocsátottak szárnyra.)

És a házi veréb földadatának teljesen megfelelt; 2 év alatt New-York sétatányainak nagyobb része mentve volt a hernyóktól, s 1866 és 67-ben a körülfekvő tengerparti városokat is teljesen megszabadították a levélragó ellenségtől.

New-Yorkban a verebek barátai kényelmes téli szállást: széles eresű, szalmafedelű házikókat készítettek az új vendégek számára; némelyik parkban naponta rendszeren étetik őket. Kezdetben, míg az új lakhely el nem készült, a repkény-bokor ágaira többen egy csomóban, kör alakú fészket csináltak; most a házikókban nyílt fészkek van, mint nálunk.

A közönség sokat mulat velők, kivált étetés után; ilyenkor kedvencz tréfája a gyermekeknek, hogy apró tollakat vetnek fel; a verebek utána szállnak, valamelyik elkapja s fészkebe viszi. E sorok írója is látta, midőn Párizsban a luxemburgi kertben egy uri ember körül nagy sereg veréb gyűlt; egész bátorsággal röpkedtek körülszálkálva a kenyér golyócskát ujjai közül, lebegve szedték ki.

Nagy Fridrik porosz király, a múlt század közepén hadat izent volt a verebeknek, mert kedvencz gyümölcsét, a cseresznyét nem tudta megoltalmazni tőlök. A veréb csaknem egészen eltűnt Poroszországból, de 2 év mulva már sem cseresznye, sem más gyümölcs nem termett a temérdek hernyó miatt, s Nagy Fridrik békét kötött a verebekkel. . . .

A sok szónak rövid foglalata ez:

Mentől tágabb térre terjeszkedik az ember hasznónövényei termesztésével, annál több ellenséggel keveredik harczba, kik lételökért küzdve, a tért, honnan kitolattak, visszafoglalni törekednek. Innen a sok gyom, innen a temérdek növényfalo kisebb-nagyobb állat.

Ily körülmények közt a mezzei gazdákra nézve életkérdés, hogy jó barátaikat, vagy legalább felebará-

taikat, kik a káros ellenséget fogyasztják, s kik ha tesznek is kárt, de több hasznot hajtanak: ismerjék és lehetőleg kiméljék.

Mily esztelenül pusztítják nálunk országszerte a rovarevó éneklő madárkakat, melyek megérdemlenék, hogy országos törvény védelme alatt álljanak. Mellőzve ezuttal ezeket, maradjunk most csak a verébnél.

Azért, mert egyik másik ökör, juh, kecske kárt tesz kerteinkben, vetéseinkben, erdeinkben: kiirtsuk-e az egész fajt? azért mert egyik másik tolvaj megkárosít néha vagyunkban: kipusztítsuk, apaszszuk az emberek számát? A kárt eltűrjük, a mint mondani szokták: „a kár a haszonba megy“ s oltalmazzuk magunkat elene, a hogy lehet.

Én is két védszert mondok el: Egyiket nem régen egy ügyes, praktikus gazdabarátomtól tanultam; a másikat, néhány éve, vándorlásim közben hallottam.

1) Végy egy hosszú kötelet, mentől borzosabb annál jobb; mártsd meg kátrányban s az érfélben levő buzán két ember rendre huzogassa végig, hogy ide-oda a szárra, levelekre, kalászra egy kevés kátrány ragadjon. Ha eső lemosná: ismételd. Barátom szavai szerint: két esztendeje, hogy használja, s azóta a veréb nem tett kárt buzájában.

2) Buzát a veréb veréstől így lehet megmenteni:

Vetéskor. Az első véka buzából végy 3 marékkal; az elsőt és harmadikat bal, a másodikat jobb kézzel. Azt a három marék buzát három versen, behunyt szemmel, hintsd el, ezt mondván: „annyi veréb egye ezt, a mennyit én most látok.“

Éréskor. Olyankor, midőn az ember senkivel sem találkozhatik, menjen a temetőbe, a legújabb sirhoz s merős-mezitelen, fejével a sírfő felé, előbb a sirhalom balfelén, azután jobb felén három izben hengergözzék le. Azután vegyen annyi marék földet a sírfőből, mennyivel a buzaföldet kereken behintheti; a marék szám mindenesetre 9-el végződjk 9, 19, 29, 39, sat. legyen. Ekkor lóháton menjen a vetés egyik szegletére; ott a buzából vessen keresztbogot, hintse el az első marék földet s mondja: „ugy nyugodjék még ez a buza a verébtől, a mint nyugszik az a test, a melyikről én ezt a földet vettem“; ezután minden 3 lépésre egy kevés földet hintve, kerülje meg a buza vetést; a szántóföld 2-ik szegleténél ne vessen keresztbogot, de a 3-ik és 4-iknél igen, úgy miként az 1-sővel tette.

A ki hiszi: hiszi; a ki nem hiszi:

Hágjon fel a hiszem-fára,

Essék a kelmed nyakára! . . .

Szabó S.

Rajka Péter gépgyára Kolozsvárt.

Erdély gazdaközönsége előtt nem idegen a férfi neve, kinek ez alkalommal egyéniségét és gépgyárát ismertetni kívánjuk. Év-tizedek óta hallunk beszélni az ezer-mesterről, a most már veterán gépész Rajka Péterről.

Rajka Péter született 1808-ban Maros-Vásárhelyt hol apja puska-mives volt, s már gyermekkorában apja műhelyében gépek és gépminták készítésével foglalkozott. E mellett szorgalmasan folytatta és végezte ott helyt iskolai tanulmányait, s 1829-ben az ottani királyi táblánál joggyakornok lett. Itt volt hat évig, de hajlama visszahívta a pályára, melyhez magában ellenállhatlan vonzalmat érzett, s 1836-ban Bécsbe ment, hol mint a polytechnikum egyik legszorgalmasabb tanulója, már akkor figyelmet ébresztett ritka találékony-ságu eszével, ügyességével és gyakorlottságával a gépészethez tartozó kézmivességek minden ágaiban.

Tanulmányait végezve, 1840-ben jött Kolozsvárra, s előbb más mesterek műhelyeiben dolgoztatva, hamar felismertettek kitűnő tulajdonai. Erdély gazdái néhány jelentékenyebbje segélyével pár év múlva saját műhelyében készítette a legkülönbözőbb gépeket, fő sulyt fektetvén mindig a gazdasági gépészetre. E szakmát, kísérletet kísérletre halmozva, s ez által tapasztalatait bővítve, számos gyakorlati találmánnyal gazdagítá s mások gépein czélszerű és Erdély hegyvölgyes vidékeihez alkalmazott javításokat tett.

Rajka Péter mostani gépgyára Kolozsvárt külszénutczában, 62 sz. alatt, 1842 óta működik jelen szerkezetében s számtalan — legtöbbnyire gazdasági-gép került ki műhelyéből.

Gyári felszerelményei inkább a szűkkörűség jellegét viselik magukon, s ki ezt látja, alig ismerné fel bennök a műhelyt, mely Erdélynek mondhatni legjobb gazdasági gépeit állítja ki.

A főépület egy nagy helyiségből áll, hol a szükséghez képest 6—8 asztalost, 4—6 lakatost, 2—3 fa és vasesztergást, 2 kerekest látunk elfoglalva, s ehhez van ragasztva a két-tüzű kovács műhely.

Öntödéjében egy nagyobb és egy kisebb olvasztó kemence áll, melyek 30—50 mázsa öntvényt szolgáltatnak egy nap alatt, de 1—2 formázó-legény dolgozván mellette, csak 3—5 hétben egyszer hozatnak működésbe.

Ez alig 20 munkából álló személyzet évenként 8—10 ezer frt. értékű gépet állít elő, mely az erdélyi szükségletnek egy hatodát vagy nyolczadát fedezi, s árára nézve alig versenyezhet ugyan pesti, bécsi s külföldi hason készítményekkel, de jóságra s tartóságra nézve, legalább azt, mi kolozsvári piacra került bizonyosan felülmulja.

Első sorban áll Rajka gazdasági gépei közt, a legegyszerűbb — ekéje. Az ekegerendelynek elmésen kigondolt - s az erők összehatása törvényeinek megfelelő hajlítása által, minden csavar és emeltyü nélkül érte ő el azon czélt, mire különböző gépészek különböző szerkezetet gondoltak ki, de a legbonyolultabb szerkezettel sem tudták azt oly tökéletesen érni el, mint Rajka, — a barázda mélységének pontos szabályozhatóságát s a szilárdabb és puhább talajhoz alkalmazhatóságát a nélkül, hogy az eke legkissebbé is orroljon. E találmányaért Rajka érmeket és dicsérő-okleveleket nyert kiállításokon, s általános elismerést a gazdaközönség előtt.

Rajka váltóekéje is különös figyelmet érdemel a lapos-vasnak sajátos alkotásánál fogva, mely által a hoszsú-vas nélkülöztetik s általában egyszerű és szilárd szerkezetéért.

Nem annyira új találmány, mint czélszerű alkalmazás Rajka borsajtóján a fősavar haladási sebességének szabályozhatása, mely kezdetben, midőn csekélyebb nyomás szükséges gyorsabb működésben, a sajtolás végeztekor, lassabb de annál nagyobb erő kifejtésében mutatkozik. E szabályozás két, egy tengelyen működő fogas kerék által idéztetik elő, könnyű változattal a kisebb vagy a nagyobb tétetvén működésbe.

Rajka vetőgépe, Garrett-féle kanalos vetőgép, azon jelentékeny javítással, hogy a kanalos tányérok tengelyére alkalmazandó hét különböző nagyságu fogas kerék, aztán a kanalak és a barázdák számának változtatása által 1200-at haladó különbséggel eszközölhető a magmenynyiség kivétele, s ez úton a magkivétel nem csak a legapróbb mértékekig pontosan szabályozható, hanem e gép minden nemü gabona akár sorban, akár szórva vetésére is alkalmas.

Különös figyelemre méltók még Rajka járművei egyszerű és tartós szerkezetüknél fogva: száraz malmai, cséplő gépei, szóró és választó rostái, kukoriczakupái és fejtői, rétgyalui, melyek bár nem sokban térnek el más gépészeknek legújabbán javított hason gépeiktől, de némely előnyös változtatással állítvák elő s tartósság és czélszerűség tekintetében azokkal a versenyt mindig kiállják.

Ilyen Rajka Péter és gépgyára, s e rövid rajz után nincs is miért őt olvasóink, illetőleg a gazdaközönség — melynek nagy része őt neve szerint és gépei után már úgy is ismerte — figyelmébe ajánlanunk. A mi óhajtásunk csak oda megy ki: vajha gazdaközönségünk tömege, nem riadva vissza külföldről drágán hozatott gépekkel tett számos eredménytelen

kísérlettől, nem riadva vissza a pillanatnyi áldozattól, igyekeznek gazdaságában a gépek használatát mindennapivá tenni, mert a mostani haladó korban, s a kézi napszamosok elégtelensége és magas díjazása mellett, a gazdaság nyere-ménye csekély, a termelés általában jóval alantabb áll a lehetónél, s így nem csak egyesekre nézve hátrányos, de az ország vagyoni állapota sem emelkedhetik azon polczra, hová gazdasági gépek okszerű használata által juthatna.

És valószínűleg ugyanez eszme vezérelte Erdély gazdáinak néhány jelentékenyebbjét, midőn tervbe vették Kolozsvárt egy jól békendezett nagyobb mérvű gépgyár felállítását. E célra társaságot kezdeményeztek, mely azonban általános részvételihiány miatt maig

sem létesülhetett, pedig valóban sajnós volna, ha azok, kik minden közügyben szívesen hoznak áldozatot is, mások részvétlensége miatt, közhasznú s gazdasági viszonyaink javítására célzó kezdeményezésükben céljt nem érhetnének *).

Rajka gépgyárának árjegyzékét s egyes gazdasági gépei részletesebb leírását, használati útatisítással, közelebbről közlendjük.

sz. t.

*) A tervezett gépgyár-társaság megalakulhatására, még körülbelől száz darab 200 frtos részvény elhelyezése volna szükséges. Az ügy érdekében felhívjuk gazdaközönségünket e vállalathoz csatlakozásra, melynek kezdeményezői b. Huszár Sándor, b. Bornemisza János, Paget János, Tisza László, Kelemen Benő, Dietrich Samu, gr. Teleky Samu, Galgóczy Károly sat. Részvény vásárlási nyilatkozatokat szívesen fogad el és juttat helyére a Szerkesztőség.

T Á R S A L G Ó.

Gazdasági tanintézetünk.

Kolozsvár 1869 április 27.

A Kolozsmónostoron felállítandó gazdasági tanintézet ügyében kiküldött m. kir. miniszteri biztos ur, 12 napi munkálkodás után, az erdélyi gazdasági egyesület igazgató választmányának f. évi április 19-én tartott rendkívüli ülésében tartott előadása szerint: gazdasági tanintézetünk, melyhez gazdászatomk felvirágzásának reménye van kötve, már ez év folytán létesíttetni fog. A róm. kath. alapítványi birtokrész, haszonbér mellett 30 évre leendő átengedése feltételeit illetőleg: oly egység jött létre, mely mind két részre nézve kielégítő és elfogadható. Miniszteri biztos ur a tanintézet szervezetét illető előterjesztését a főméltóságú m. k. földmivélés- ipar- és kereskedelemügyi minisztériumhoz végelhatározás végett benyújtotta, melynek megállítása után a szükséges munkálatok azonnal megkezdetnek. Miben fog ezen végleges megállapodás állani: csak annak megtörténte után közölhető, azonban az előterjesztésben foglalt tervezet előre is megnyugtató reményre jogosít. E szerint gazdasági tanintézetünk tanfolyama három évi leendő, melynek elsőjében az ifjuság a gyakorlati ismeretek és technikai ügyesség megszerzésére nyerne alkalmat és oktatást, s a különböző tehetségek a további évfolyamokban előadandók kellő felfogására egyenlítettének ki; a két utolsó évben a tudományos kiképzetés eszközöltetik.

Az országos alapítványok jövedelme a szegényebb állapotu ifjaknak minden költség nélküli taníttatására fordítatik, oly móddal, hogy minden osztályból 12 ifju a ruházaton kívül egyéb szükségesekkel elláttatik. Megkivántató tanerőkről a magas kormány fog gondoskodni, mi végre 6 rendes és 4 segédtanár hozatott javaslatba. Végre, a szolgálattevő személyzet oly módon állíttatnék bé nőtlen földmives ifjakból, hogy ezek is szolgálati idejük alatt kellő gyakorlati oktatásban részesülvén, rövid időn mentől több értelmes és gyakorlott gazda kerüljön ki intézetünk-ből.

Gazdasági egyletünk igazgató választmánya a miniszteri biztos ur előterjesztését örömmel és megnyugvással fogadta, s tanintézetünk ügyét minden kitelhetővel előse-

gitni óhajtván, báró Huszár Sándor ur elnöksége alatt egy 5 tagu bizottságot nevezett ki, mely a magas minisztériumnak, előforduló esetekben — ha kivántatni fog — tanintézetünk létesítése körül mindenben segédkezet nyújtson.

r.

Vidéki Levelezés.

Mezőség, április végén.

A mezei gazdaságot a mult télen nagy veszteség érte nálunk is, miként az Aranyosmentin, mert az őszetések legnagyobb része kiveszett; de csak azon gazdáké, a kik az ős elején vetettek; a késői vetések szépen virulnak.

Kolozsváron feljúl Bánfi-Hunyadig a nagy útvonalon átútván, azon vidéken szép őszi vetéseket láttam; azt állítják, hogy azok trágyázott földek, s azért nem veszték ki; ellenben s névszerint Kolozson, a jókori vetések a trágyázott földekből is kiveszttek.

A szőlő fája keveset szenvedett; jó termést remélünk, mert tavall megért a fa.

A méhekben a sok egér nagy kárt tett, egyébiránt jól telelték s kövérek, mert tavall ritka jó idejük járt, márczius közepe óta virágot hordnak, s szorgalmasan dolgoznak, májusban rajt remélünk fogni.

A tavaszi munkával elkéstek a gazdák itt is; a napszám drága; a népnek van gabonája, s nincs kedve másnak illő árban dolgozni.

Veres Sándor.

Lapszemle.

GAZDASÁGI LAPOK, 15-ik szám. Tartalma: Valami az aratógépekről; (szükségesnek tartja, hogy az aratógépeknek legalább fele jobb oldalra működő legyen, a tarlót balra hagyja; mert csak ilyeneknél lehet ökörfogatu vonóerőt czélyszerűen használni, lovak helyett). Még egy szó gyapjutermelésünk irányá ügyében; (poroszországi példakkal, 40 évről szóló gyapjuár kimutatással bizonyítja, hogy Magyarországnak a sok középfinom gyapju helyett, most a legfinomabb electorált kell nagyban termelni; nálunk mindennemű marhatenyésztést, egészségesebb gazdasági viszonyok elérése végett ö t s z ö r ö z n i kell). A növények táplálkozása; (válassza meg a gazda a legtökéletesebb és legjobb válfajokat s mihelyt hanyatlást, korcsosulást

tapasztal rajtok, szerezzon kedvezőbb fekvésű vidékről új magot. Vetésre csak a legnagyobb és leg súlyosb magvakat válaszsza, mert ezek adják a legjobb s legnagyobb termést; az osztályozógépek, rosták nem nélkülözhetők. A gyökerek számára porhanyítsa fel a talajt mentől mélyebben. Gondoskodjék hogy növényei elegendő világosságot, meleget és nedvességet kapjanak; a gabona megdülésének legfőbb oka a vetés sűrűsége, a világosság hiány; elhárítására igen alkalmas eszköz a soros mivelés, a sorokat lehetőleg dél felé irányozva). Gyümölcsfa-tenyésztés az erdőben; (az „Erd. lapok ntán a szelid gesztenyét és diófát ajánlja, hogy erdeinkben, alkalmas helyeken, nagyban tenyészszük). Az országos magyar gazd. egyeslet márczius 4-én tartott választmányi ülésének jegyzőkönyvéből (kiemeljük: hogy a budai kertész és vinczellérképző intézethez Dr. Entz mellé, Rochel Károly ifju hazánkfia, ki a Babo által vezetett klosterneuburgi mintaiskola egyik jeles növendéke, 600 forint évi fizetés és szabad lakással, igazgatói segédgé neveztetett ki. Korizmics alelnök felemliti, hogy évenként nagy mennyiségű korpát visznek ki tőlünk külföldre, holott állattenyésztésünk érdekében óhajtható volna, hogy az a hazában takarmányoztassék fel; szükségesnek vélné, hogy e részben a magyar gazdaközönség minél alaposabban értesítve és tájékozva legyen; indítványozza: kéressenek fel a hazai műmalmok igazgatóságai, hogy a külföldre vitetni szokott korpamenynység összegét az egylettel tudassák; Kenessey hasonló megtalálást kíván az olajpogácsa kivitele tárgyában, az olajgyarak tulajdonosaihoz).

ANYAGI ÉRDEKEINK, 26-ik szám (márcz. 28.) Tartalma: Az alapítóláz és a kormány. Kelet-kárpáti vasút; (kelet Galiciát Magyarországgal kötné egybe, legtöbb előnnyel birna azon vonal, mely Tarnopoltól délnyugoti irányban Dolináig kanyarodik, aztán a Kárpátokon átlépve Munkácsra ér, innen délkeleti irányban K o l o z s v á r r a, az erdélyi vasúthálózat középpontjába jut. Oroszországnak Galiczia és Erdély határai felől már csaknem egészen kész egyes, néhol kettős, — a határokkal egyenközüleg futó hadászati vonalai vannak; az osztrák-magyar birodalomnak is gondoskodnia kell megfelelő védvonalokról). A munka megosztás I. II. Abbott lentörögépe (rajzzal). A festőfák festékanyagának elkülönítése; (előre megnevesített s néhány napig szabad levegőn tartott berzsénfa — tojáspirosító — kifőzéskor $1\frac{1}{2}$ anynyi festéket adott, mint a melyik nem volt béáztatva). Cseresznyemagkiszedőgép; (rajzzal; 1 perc alatt legalább 100 szem cseresznyéből ki lehet venni a magot; a gép ára 13 frt; feltalálója Gmelin Karlsruheban). — 27-dik szám. Tartalma: A dunagőzhajózási társaság. Adóreform. A munka megosztás III; (szépen mondja Roscher Vilmos: valamint a fa növekedve mindinkább több ágra, hajtásra oszlik: úgy fejlődik az emberi társaság mivelődésével, mindenütt, a munka megosztás. Hányszor fordul elő faluhelyen, hogy a kovács egyszersmind lakatos, kőmives, asztalos, gazda, kertész s ha úgy tetszik még fogorvos is *). Az anyagi munka megosztás legnagyobb fejlődésével és csodáival a munkarendet híven képviselő müiparnál, különösen pedig a gyáriparnál találkozzunk). A munkaszabadság és III. Napoleon. Többféle kenőkészülékek; (rajzokkal, gépekhez). Hoppeféle zár rugonyok nélkül; (Hoppe stuttgarti lakatos készíti; külső felszerelése a régiekhez hasonló, belsejében a rugók, melyből eddig

*) Elég baj a!

minden zárhoz 4 kellett, mellőzvék s egész szerkezete annyira egyszerű, hogy egy munkás három anynyit bir elkészíteni, mint eddig. Legkisebb változtatás nélkül alkalmazható bal és jobb felé; ravaszát kilincs nélkül, kulcsal könnyű felemelni s így ajtókra kilincstelenül használható; rendkívül tartós). Az eperjesi cementről. Salétrom használata hús besózásánál; (salétrommal bédörgölt hús szép piros színt nyer; 1 mázsa húshoz 4 lat elég; nálunk 7—8 enynyit is használnak, pedig kelletténél több salétrom, az egészségre nézve ártalmas). — 28-dik szám. Tartalma: A magyar malomipar és a lipcsei malmászati kiállítás; (e kiállítás május 30-kán nyilik meg; a kereskedelmi minisztérium egy szakértő egyént küld ki, a kiállítás tanulmányozása és jelentéstétel végett). Mi a pénz? (a pénz nem maga a tőke, hanem csak annak képviselője; értékét a hitel képezi). A munka megosztás IV. Hazai halászat; (Kenessey Kálmán ily czimű művének rövid ismertetése „Nézetek a hazai halászat ügyében“. Kiemeljük e mondatot: „gondoskodni kellene törvényhozásilag, melynek e nemzeti vagyont, a halászatot, védeni, fejleszteni kötelessége, arról, hogy szabályozott folyamaink partjain bizonyos távolságokra, kised, legalább is 1—1 holdnyi területű tavak ásattassanak, ivóhelyekül, oly módon, hogy vizeik a folyam vizével legalacsonyabb vizáláskor is összeköttetésben maradhassanak“. Az országgyűlés a haltenyésztés emelésére 20 ezer frtot szavazott meg; Kenessey 3 tenyésztő intézet állítását ajánlja: Pesten, Keszthelyen és a Kárpátok tövében). — Cső-lemetsző; szövetlocsoló; rugonyok, hullámidómu lemezekből; (rajzokkal). Új mértékvevő szabók számára; (mintha rézelem-hálót illesztenének a derékra s csavarokkal ráigazítják. Két pont érintése által a háló kinyilik s egy nagy iv papírra vagy egyenesen a kelmére fektetve, a kelmét minden további számítás nélkül ki lehet szabni s felpróbálás nélkül elkészíteni). Fenby biztosító szijcsatja; (peczke nem mozgó; kivált lószerszámokra azon különös előnnyel bir, hogy belőle a nagyon megfeszült szij is (pl. ha a ló elbukott) könnyen kibontható; rajzzal).

Egyveleg.

*A n a p s z á m á r a K o l o z s v á r t, főleg a vasúti építkezések miatt, rendkívül felszökkent; gyalog napszamos ételt és 50—60 új krt kap, igás napszapot 4 új frton alól nem lehet kapni. Többen, földjeiket az idénre inkább miveletlenül hagyják, semhogy ily magas árakat fizessenek, melyek a gabona olcsóságával teljességgel nem állanak arányban. Mult ősszel 12 új frton még jó öl fát lehetett venni; tél folytán a marhavész uralkodásakor elrendelt zárlat alatt a fa ölét piacunkról 20—25 frt alól nem lehetett kiállítani s az egyszer fölcsigázott árak most is makacsul tartják magokat, 16—18 frttal ölért. Átalában az építő anyagok ára a mult évihez képest $1\frac{1}{2}$ —2 akkora, úgy hogy a ki teheti, építkezését jövő évre halasztja; deszkának párját 1 frton, jó fenyőfa szőlőkarónak darabját 4 új kron szemünk láttára vették.

*R a j k a P é t e r t, kinek gépgyárát mai számunk részletesen ismerteti, azon kitüntetés érte, hogy a vasúti angol mérnökök csekély javitni valót bizván rá s munkáját kitünőnek találván: csakhamar néhány száz frtnyi megrendelést tettek nála.

*A D u t t o n - k u k o r i c z a, kitünő, korán érő, sokat termő amerikai faj; nagyobb menynységben kapható ifj. Tauffer Ferencz kereskedésében Kolozsavárt, vékája 2 új frt. Terjedel-

mes ismertetését adta Nagy Ferencz, a „Kol. Közlöny“ márczius 4-iki számában, melyre olvasóink figyelmét ezennel felhívjuk.

* A „Gazdasági Lapok“ 15-ik száma közli előfizetési fölhívásunkat egész terjedelmében és ezt veti utána: „Teljes örömmünk fejezve ki ez új szaklap keletkezése fölött s ez eszmének megtestesítéseért melegen üdvözölve Királyhágón túli testvéreinket, azon ohajtásunkat csatoljuk e felhíváshoz, hogy ne csak sok olvasója, előfizetője legyen a lapnak — de minél több dolgozó társa is, mert csak akkor fog feladatának megfelelni oly mérvben, a mily mérvben egy ily lap egy országra áldást, jólétet terjeszteni hivatva van“. A gazdasági folyóiratoknak XXI-ik évfolyamban járó derék veteránjától, a legifjabb rokonhoz küldött meleg üdvözlő szavakat elismeréssel és köszönettel fogadjuk. Igaza van! „minél több dolgozó-társ“ kell nekünk; erre figyelmeztetjük és kérjük újabban is közönségünket.

* A fecskék haszna. Ha fölveszszük, hogy egy fecske naponta 16 órát röpked s óránként 20-szor éteti fiait: egy fecskepár, napjában, öszvesen 640-szer tér vissza fészkehez. Egy kiröpüléskor a vén fecske mindig 10—20 rovarot viszen fiainak. Ezenkívül az öregek magok is napjában megesznek legalább 600 legyet, szunyogot.

A főnebbi adatokat véve alapul: egy fecske család naponként 7000, havonként 200 ezer rovarot pusztít el. S ha a költésig eső fogyasztást 30 ezer dbra tesszük: egy 7 tagból álló család, míg nálunk lakik, közel 600 ezer, — s ha egy falura csak 100 fecskepárt számítunk: az egész fecskecsoport 57 millió ártalmas rovarot fogyaszt el.

Ez a fecskék haszna. (E. L.)

Időjárás.

Április hó első hetében a tavasz lassan nyitni kezdett; a levegő délutánonként az árnyékban 11 R. foknyi meleget mutatott, azonban a reggelek hivesek voltak, a hőmérő alig állott 0 fokon felül. — Második hetében növekedett a meleg; 10-én esőt ígérő felhők mutatkoztak s noha már mult hó végével a délkeleti láthatáron többször látszottak egyes villanások: menydörgés először 11-én hallatszott, mire csendes eső esett. 14, 15, 16 derült és igen kellemes meleg tavaszi napok valának; a hőmérő 16-án délután + 17. 2 R. fokot mutatott. E naptól fogva a hőmérsék. valamivel alább szállott, a hűvös éjszak-nyugoti szelek miatt, melyeket többnyire délkeletiek, több kevesebb esővel, váltottak föl. — E hó 3-ik részében az ég majdnem mindig esős fellegekkel vala borítva. — A hó utolsó hete szintén borult volt. 28-án délután éjszak-nyugotról égi vihar másodizben menydörgéssel, kevés esővel jött. Az uralgó szélirány éjszak-nyugoti volt, erősebb szél 4, 28 és kivált 29-én déltájt észleltetett, mikor is a lég hirtelen 8 fokra hült; kevés esővel járt. — Az összes esővíz magassága: 9.31 pár. von. Egészen derült nap volt 4; borongós: 10; borult: 8; esős: 8.

A légnymót párizsi vonalokban 0 fok mérsékletre szállítva és Kolozsvár magasságát tengerszinre javítva legnagyobb vala: 11-én reggel: 326. 61, legkisebb 18-án délután: 316. 72 párizsi vonal

G. B.

P i a c z i á r j e g y z é k .

Árú cikkek.	Kolozsvár				N. Szében				Brassó				Segesvár			
	legjobb		gyengébb		legjobb		gyengébb		legjobb		gyengébb		legjobb		gyengébb	
	ft.	kr.	ft.	kr.	ft.	kr.	ft.	kr.	ft.	kr.	ft.	kr.	ft.	kr.	ft.	kr.
Egy pozsoni mérő																
Tiszta buza	4	—	3	40	4	53	4	27	4	74	4	10	4	16	4	—
Kétszeres	3	—	2	20	3	47	3	20	3	10	2	60	3	36	2	80
Rozs	2	—	1	80	2	40	2	27	2	10	2	—	2	12	2	—
Árpa	1	60	1	30	2	—	1	60	1	80	1	60	—	—	—	—
Zab	1	40	1	20	1	47	1	40	1	22	1	14	1	25	1	14
Törökbuza	1	40	—	—	1	60	—	—	1	86	—	—	1	60	—	—
Pityóka	—	80	—	—	1	33	—	—	1	32	—	—	1	—	—	—
Borsó	3	—	—	—	4	20	—	—	2	42	—	—	2	70	—	—
Lencse	3	—	—	—	4	40	—	—	3	—	—	—	2	50	—	—
Paszuly	2	80	—	—	3	80	—	—	1	86	—	—	1	80	—	—
Egy font marha hús	—	20	—	—	—	21	—	—	—	20	—	—	—	19	—	—

Nyilt posta.

6) Veres S. urnak Kolozson. Ajánlatát örömmel fogadjuk. — 7) Kőnczei K-n, Karatnán és Kis A. urnaknak, Déván, hasonlólag. — 8) Kertészgazda szerkesztőségének. A megrendelt példányt küldjük, fogadja baráti viszonzóüdvözlőnként. — 9) F. G. urnak helyt. A „kőszénhamu, mint legjobb trágyá“-t vettük; csak rövid kivonatban említhetjük, mert nálunk még kevés gyakorlati alkalmazása lehet; fontosabb trágya-anyagokat hevertetünk mi használatlanul. Szíves közreműködését elfogadjuk. — 10.) Zeyk J. urnak, Gombáson. A kérdéses cikkek nem érkezett szerkesztőségünkhöz; sajnáljuk és várjuk. — 11) Nagy F. urnak helyt. Sajnáljuk, hogy a cikkek elkésve jutott kezünkhöz és csak jövő számunkban adhatjuk; nem lesz az még akkor is igen késő!

Bécsi börze árai:

Erdélyi földterherment. kötv. 74 ft. 75 kr. — Ezüst pénz 121 ft. 65 kr. — Arany 5 ft. 83 kr.

TARTALOM: Gazdasági egyesület ápr. 5. gyűlésc. — Dohány bevéltási árai 1869-re. — A Mezőség egyik kincse, Kőcsi K. — Egy kis veréb historia II. — Rajka Péter gépgyára. — Társalgó: Gazdasági tanintézetünk. — Mezőségi levél. — Lapszemle; (Gazd. L. 15. — Any. Erd. 26—28). — Egyveleg. — Időjárás. — Piaczi árai. — Nyilt posta.

Felelős szerkesztő: SZABÓ SÁMUEL.